el balancí

ANDREA CAMILLERI

L'edat del dubte

Traducció de Pau Vidal

edicions 62

ANDREA CAMILLERI

L'edat del dubte

Traducció de Pau Vidal

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *L'età del dubbio*
© 2008 Sellerio Editore Palermo

Questo libro è stato pubblicato con il contributo del Ministero degli Affari Esteri italiano.

Aques llibre s'ha publicat amb la col·laboració del Ministeri d'Afers Estrangers italià.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol formade reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447). Tots els drets reservats.

Primera edició: juny del 2012

© de la traducció: Pau Vidal Gavilán, 2012
© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Peu de la Creu 4, 08001 Barcelona
info@grup62.com
grup62.com

Fotocomposició: Víctor Igual
Imprès a Liberdúplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 8.474-2012
ISBN: 978-84-297-6303-4

UN

Amb prou feines acabava d'agafar el son després d'una nit del lloro com n'havia passades poques, quan un tro que li va retrunyir com una canonada a cinc mil·límetres de l'orella el despertà sobtadament. Va fer un bot al llit i va començar a renegar. I de seguida va saber que no valia la pena quedar-s'hi estirat perquè la son ja l'havia vista prou.

S'alçà i anà a mirar per la finestra. El temporal era dels que es fan dir sí senyor, amb un cel ben negre, uns llampecs que esglaiaven i unes ones paoroses de quatre metres que es llançaven contra la platja sacsejant la gran crinera blanca. La maregassa s'havia empassat tota la sorra i l'aigua arribava fins a tocar del porxo. Va mirar l'hora: tot just les sis del matí.

Anà cap a la cuina a fer-se cafè i, mentre esperava que sortís, es va asseure. A poc a poc li tornà a la memòria el somni de feia una estona. Que empipador que era, això de recordar totes les rucades que somiava! I la murga ja feia anys que durava. Pel que sabia, no era pas una cosa que li passés a tothom. Hi havia gent que tan bon punt obria els ulls se li esborrava qualsevol rastre del que havia somiat, fos agradable o desagradable. A ell no. I el mal era que es tractava de somnis problemàtics, que li suggerien una pila

de preguntes, i a la majoria no sabia què contestar-hi. Per això sempre s'acabava posant de mala lluna.

El vespre abans se n'havia anat a dormir de bon humor. Feia una setmana que a comissaria no hi passava res de greu i ja estava mig decidit a aprofitar-ho per fer-li una sorpresa a la Lívia i presentar-se a Boccadasse sense avisar. Va apagar el llum, es va estirar en posició de dormir i no va trigar gens a agafar el son. I encara menys a somiar.

—Catarella, xato, aquesta tarda marxo cap a Boccadasse —deia en entrar a comissaria.

—Jo també vinc!

—No, tu no.

—Per què no?

—Perquè no!

Aleshores intervenia en Fazio:

—Mestre, ja em perdonarà però no hi pot pas anar, a Boccadasse.

—Com que no?

En Fazio semblava una mica torbat.

—Que ja no se'n recorda?

—De què?

—Que vostè es va morir ahir, exactament a un quart de vuit del matí.

I tot seguit es treia un paperet de la butxaca.

—Vostè és Salvo Montalbano, fill de...

—Deixa't estar de registres civils, ara! De debò que m'he mort?! I com va anar?

—Un atac de feridura.

—On?

—Aquí a comissaria.

—I quan?

—Parlant per telèfen amb el senyor en comandant —puntualitzava en Catarella.

Segur que aquell desgraciat d'en Bonetti-Alderighi l'havia fet emprenyar tant que...

—Si es vol venir a veure... —deia en Fazio—. Han preparat la capella ardent al seu despatx.

Després d'enretirar unes quantes piles de la paperassa que envaïa la seva taula hi havien dipositat el taüt obert. Es va mirar. No feia pas cara de mort. Però el cadàver que hi havia allà estirat era el seu, això segur.

—Heu avisat la Lívia?

—Sí —deia en Mimí tot acostant-se-li.

I immediatament l'abraçava ben fort i li donava el condol amb llàgrimes als ulls.

I una mena de cor repetia:

—El nostre condol.

El cor el formaven en Bonetti-Alderighi; el seu cap de gabinet, el doctor Melis; en Jacomuzzi; el senyor Burgio, el director, i dos enterramorts.

—Gràcies —contestava.

En aquest instant apareixia el doctor Pasquano.

—Com m'he mort? —li preguntava.

En Pasquano s'enrabiava.

—És que ni de mort em deixarà de tocar la pera? Esperi el resultat de l'autòpsia, home!

—Però no me'n pot avançar res?

—Aparentment es tracta d'un atac apoplèctic fulminant, però hi ha un parell o tres de coses que no em conven...

—Això sí que no! —intervenia el comandant—. El senyor Montalbano no pot investigar la seva pròpia mort!

—Per què no?

—No seria correcte. Massa implicat personalment. I a més una cosa així no està prevista al reglament. Em sap greu. El cas passa a mans del nou cap de la judicial.

Però en aquell moment es recordava d'una altra cosa i s'enretirava a un racó amb en Mimí.

—La Lívia quan arriba?

En Mimí semblava una mica incòmode.

—Diu que...

—Què?

En Mimí s'observava atentament la punta de les sabates.

—Diu que no ho sap.

—Que no sap què?

—Si arribarà a temps per al funeral.

Marxava del despatx ben enfadat, sortia al pati, que estava farcit de corones mortuòries i amb el cotxe fúnebre preparat, i treia el mòbil de la butxaca.

—Lívia? Sóc en Salvo.

—Hola, com estàs? Ai, perdona, se m'ha esca...

—Què vol dir això que no saps si arribaràs a temps de...

—Mira, Salvo. Si fossis viu, jo hauria fet tots els possibles per continuar amb tu. Potser ens hauríem casat i tot. Al capdavall, a la meva edat, ja que m'he passat mitja vida empaitant-te, quina altra sortida m'hauria quedat? Però com que ara se'm presenta, sense voler-ho, una ocasió com aquesta, suposo que et fas càrrec que...

Apagava el mòbil i se'n tornava cap a dins. Al despatx, ja havien tapat el taüt i el seguici es començava a posar en marxa.

—Que ve, vostè? —li preguntava en Bonetti-Alderighi.

—Potser sí, va —contestava.

Però tot just sortir al pati un dels portadors ensopegava i la caixa queia a terra amb un estrèpit que el va despertar.

I, aclaparat per les preguntes, ja no havia pogut tornar a aclucar els ulls. Una, sobretot. Què volia dir la frase de la Lívia que se li presentava una bona ocasió? Doncs senzillament que per a ella la seva mort constituïa una mena d'alliberament. Per tant, la pregunta següent no podia ser sinó aquesta: quanta part hi ha de veritat en un somni? En aquest cas concret, només que fos una part infinitesimal ja n'hi havia prou i de sobres.

Perquè era indubtable que la Lívia no és que n'havia d'estar tipa, d'ell, sinó cuita i refregida. Però com podia ser que la consciència se li manifestés només en somnis i li fumés les nits enlaire? Sigui com vulgui, es digué, això que la Lívia no pensés baixar per assistir al seu funeral, t'ho miris com t'ho miris, per més raons que tingués, era lleig, molt lleig.

Quan va sortir al carrer per fer cap a la feina va notar que la mar havia pujat fins a mig metre de l'esplanada de davant de casa seva; no l'havia vista mai arribar tan lluny. La platja havia desaparegut completament.

S'hagué de passar un quart d'hora renegant com un carreter per convèncer el motor del cotxe que fes la feina que li pertocava, la qual cosa, com és natural, no va fer sinó espatllar-li encara més l'humor agre que ja traginava.

Però al cap de cinquanta metres escassos es va haver

d'aturar, perquè hi havia una cua que no s'acabava mai. Com a mínim, pel poc que es podia veure a través del vidre, ja que els eixugaparabrises no aconseguien esbandir tanta aigua com rajava.

Tota la cua eren cotxes que anaven cap a Vigata, mentre que en direcció contrària no venia ni un trist vespino.

Quan ja feia deu minuts que estava parat va decidir recular, anar fins a la cruïlla de Montereale i allà agafar una carretera que feia molta volta però que si més no li permetria arribar a destinació. Però li va ser impossible, perquè el seu cotxe estava amorrat al de davant, igual que havia fet el conductor de darrere amb el seu. O sigui que no tenia altra opció que quedar-se allà on era, atrapat, i esperar. I el que l'encenia més era no saber per què carai estaven aturats.

Vint minuts més li van acabar la poca paciència que li quedava. Obrir la porta del cotxe per sortir i quedar xop fins al moll de l'os va ser tot u. Va arrencar a córrer cap al capdavant de la cua, fins que va ensopegar amb el motiu de tot aquell sidral, que era més que evident: la mar s'havia endut la carretera. Del tot. En comptes de dos carrils asfaltats hi havia un esvoranc amb aigua groguenca i escumosa al fons, i no pas terra. El primer cotxe de la cua tenia el morro damunt mateix del buit: un parell de pams més i s'hi precipitaria sense remei. O ni caldria, perquè el comissari de seguida es va adonar que el ferm, ni que fos amb molta lentitud, es continuava esmicolant. Aquell cotxe no trigaria ni mitja hora a quedar engolit per l'esvoranc.

El diluvi no deixava veure l'ocupant, per això s'hi va acostar i va picar al vidre del conductor. Que al cap d'un moment es va abaixar una mica per deixar a la vista una

noia de poc més de trenta anys, amb unes ulleres de cul de got que no amagaven la cara d'espant que feia. Era l'única ocupant del vehicle.

—Val més que surti.

—Per què?

—Miri, si no arriba cap grua aviat temo que el seu cotxe no trigarà a caure.

Ella va fer una ganyota de nena a punt de plorar.

—I on vaig?

—Agafi tot el que necessiti i vingui al meu cotxe.

Ella se'l va mirar i no va dir res. En Montalbano va entendre que no es refiava d'un desconegut.

—Senyoreta, sóc comissari de policia.

Potser pel to amb què ho va dir, el cas és que ella es va deixar convèncer. Va agafar una mena de bossa i va sortir.

Van fer una corredissa fins al seu cotxe i s'hi van ficar. Duien la roba tan molla que, en asseure's, el pes del cos va fer sortir tot d'aigua dels texans d'ella i dels pantalons del comissari.

—Montalbano, em dic.

La noia el va escrutar acostant-li el cap.

—Ai, sí. Ara el reconec. L'he vist per televisió.

Va fer un esternut, i al darrere un altre, i uns quants més. Al final tenia els ulls vermells. Es tragué les ulleres, les eixugà, se les tornà a posar.

—Jo, Vanna, Vanna Digiulio.

—Em penso que s'ha ben encostipat.

—Això sembla.

—Escolti, vol que anem a casa meva? Hi ha roba de la meva promesa, es podrà canviar i mentrestant pot eixugar la molla.

—No sé si és gaire correcte —objectà ella, púdica.

—El què?

—Que jo vingui a casa seva.

Però què es devia pensar, aquella? Que se li abraonaria a sobre només de tancar la porta? Que potser feia cara de ser un paio d'aquests? I a més, ja s'havia mirat al mirall, ella?

—Escolti, si vostè no...

—I com hi arribem, fins a casa seva?

—A peu. És a quatre passes. D'altra banda, abans no ens vinguin a rescatar ens hi podem florir, aquí.

Mentre en Montalbano, eixut i amb roba neta, preparava un cafè amb llet per a ella i una cafetera sencera per a ell, la Vanna es va dutxar i es va posar un vestit de la Lívia que li anava més aviat balder abans de presentar-se a la cuina, on va topar primer contra el marc de la porta i després contra una cadira. Com podia ser que li haguessin donat el carnet, amb aquella vista? I a sobre era ben lletjota, pobra. Abans amb els pantalons no es notava, però ara que anava amb vestit se li veien unes cames tortes i musculoses. Més de mascle que no de femella. De pitrera ni poc ni gaire i una cara com de ratolí, i per acabar-ho d'adobar, caminava amb ben poca gràcia.

—On l'ha deixada, la roba?

—He vist que al lavabo hi havia una estufeta, l'he engegada i he penjat els pantalons, la brusa i la jaqueta al davant.

La va fer seure i li serví el cafè amb llet acompanyat de galetes de les que l'Adelina tenia el costum de comprar i ell el costum de no menjar-se.

—Si em dispensa un moment... —li va dir després de prendre's la primera tassa de cafè.

Es va aixecar i va anar a trucar a la feina.

—Ai, menstre, menstre! Ai, menstre!

—Què hi ha, rei?

—L'apopocalipso, hi ha!

—Per què, què ha passat?

—El vent s'ha endugut la tabulada del sostre pel qual motiu ara causa que l'aigua ho inundi tot.

—Ha provocat danys?

—Sissenyor. Pexemple, tots els papers disposats a la part superior de sobre de la taula de vostè esperant que els afirmi s'han remullat tant que s'han fet farinetes.

Del fons del cor d'en Montalbano s'alçà, exultant, un himne de joia a la salut de la burocràcia.

—Catarella, doncs jo sóc a casa, que la carretera està tallada.

—O sigui que no té manera d'arribar.

—Si no és que en Gallo en troba alguna i em ve a buscar...

—Un moment que l'hi passo, que el tinc aquí.

—Mani, mestre.

—Gallo, escolta'm, a tocar de casa meva hi ha hagut una esllavissada per culpa de la maregassa i la carretera no és transitable. Tinc el cotxe allà parat, o sigui que no em puc bellugar. Tu no sabries com...

En Gallo no li va deixar acabar la frase.

—Abans de mitja hora em té a casa seva.

Va tornar a la cuina i va treure el paquet de tabac.

—Que fuma, vostè?

—Sí, però se m'ha mullat tot.

—Si es vol servir...

Va agafar un cigarret i el va encendre.

—No s'imagina quin greu que em sap...

—I ara, no en voldria saber d'altra! D'aquí a mitja hora em passaran a recollir. Que anava cap a Vigata?

—Sí. M'esperaven a les deu, al port. Arriba la meva tieta, i he vingut expressament des de Palerm per veure-la. Però em penso que amb aquest temps... No deuran atracar abans d'aquesta tarda, i amb sort.

—A les deu del matí, diu? Però si en aquesta hora no arriben ni ferris ni el servei postal.

—Ja ho sé. La meva tieta ve amb la seva barca.

Aquella paraula li va causar una sensació de fastig. Avui dia et diuen «vine que t'ensenyaré la meva barca» i després resulta que és un iot de quaranta metres.

—De rem? —va preguntar amb cara d'angelet.

Però ella no va copsar la ironia.

—No, és una barca amb comandant i una tripulació de quatre mariners. Sempre està de viatge, ella. Tota sola. Fa anys que no la veig.

—I on va?

—Enlloc.

—Què vol dir?

—A la meva tieta li agrada estar-se a la mar. S'ho pot permetre perquè es veu que és molt rica. Quan l'oncle Arturo es va morir li va deixar un gran patrimoni i un criat tunisià, en Zizí.

—I el primer que va fer va ser comprar-se la barca.

—La barca ja era de l'oncle Arturo, ell també es passava la vida navegant. No treballava però els diners li sortien per les orelles. Ningú sap d'on els treia. Diuen que era soci d'un banquer, un tal Ricca.

—I vostè, perdoni'm la pregunta, a què es dedica?

—Jo?

Per un moment va semblar que dubtava. Com si estigués triant entre totes les coses que feia.

—Estudio.

Al llarg d'aquella mitja hora en Montalbano va saber que la noia, que vivia a Palerm i era òrfena, estudiava arquitectura, no tenia xicot (i, conscient de no ser precisament una bellesa, tampoc hi comptava), li encantava llegir i escoltar música, no es posava perfum, vivia en un pis de propietat amb un gat que es deia Eleuterio i s'estimava més anar al cine que no escarxofar-se davant del televisor. En aquell punt va callar, va mirar el comissari i digué:

—Gràcies.

—Per?

—Per haver-me escoltat. No em passa gaire sovint, això que un home m'escolti tanta estona.

A en Montalbano li va fer una mica de pena.

Aleshores arribà en Gallo.

—La carretera encara està tallada, però ja han arribat els bombers i la policia. Ara, això va per llarg.

La noia s'aixecà.

—Em vaig a canviar.

Quan van sortir, l'aiguat encara era més fort que abans. En Gallo va prendre la carretera en direcció a Montereale, després el trencant per Montelusa i al cap de mitja hora bona eren a Vigata.

—Acompanyem la senyoreta fins a Capitania.

En arribar-hi, en Montalbano li va dir:

—Vagi a preguntar si en saben res, nosaltres l'esperem.

La Vanna tornà al cap de deu minuts.

—Diuen que els han avisat de la barca de la tieta que van molt a poc a poc, que no necessiten res però que no arribaran fins a les quatre.

—I què pensa fer, ara?

—Què vol que faci? Esperar-me.

—A on?

—Doncs... no ho sé, no conec el poble. Aniré a un cafè.

—Per què no ens acompanya a comissaria? Segur que s'hi estarà millor que en un cafè.

En Montalbano la va fer seure a la saleta d'espera que tenien i després, com que el dia abans s'havia comprat una novel·la que es deia *La solitud dels nombres primers*, l'hi va deixar.

—Oh, perfecte! Me'l pensava comprar, tothom me n'ha parlat molt bé.

—Si ha de menester res avisi en Catarella, l'agent de la centraleta.

—Gràcies. Vostè és realment un...

—Com es diu la barca de la seva tia?

—Igual que jo, *Vanna*.

Abans de sortir se la va mirar. Semblava un gos abandonat, perquè la seva roba, que s'havia tornat a posar, no era eixuta del tot i li havia quedat plena d'arrugues, i a més se li havia desfet el pentinat i els cabells li tapaven mitja cara. I a sobre tenia una manera de seure que el comissari només havia vist en certs fugitius, tan aviat a punt de saltar de la cadira on s'acabaven d'asseure com de quedar-s'hi per sempre més.